

לא תשכח לי אף את מעשה העגל?⁴⁰

אמר לה: "גם 'אלה' תשכחנה! והיינו חטא העגל, שאמרו בו 'ויאמרו 'אלה' אלהיך ישראל'".

אמרה לפניו: הואיל ויש שכחה לפני כסא כבודך, שמא תשכח לי אף את מעשה הר סיני?⁴¹

אמר לה: "ו'אנכי' לא אשכחך! והיינו מעשה סיני שנאמר בו 'אנכי' ה' אלקיך'".

והיינו דאמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא: מאי דכתיב "גם אלה תשכחנה" — "זה מעשה העגל. ואילו הכתוב שאחריו "ואנכי לא אשכחך" — זה מעשה סיני.⁽⁴⁰⁾

שנינו במשנה: הסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין.

מבררת הגמרא: מנא הני מילי שכך ראוי לעשות?

אמר רבי יהושע בן לוי: יש לכך מקור ממה דאמר קרא [תהלים פד ה] "אשרי יושבי ביתך", ומשמע שבתחילה שוהים כ"יושבי

ביתך", ורק אחר כך נאמר "עוד יהללך סלה".

ועוד אמר רבי יהושע בן לוי: המתפלל צריך לשהות שעה אחת אחר שסיים תפלתו, שנאמר [שם קמ יד] "אך צדיקים יודו לשמך, ישבו ישרים את פניך". ומשמע כי לאחר שהודו, עדיין הם יושבים לפניך.

תניא נמי הכי: המתפלל צריך שישא שעה אחת קודם תפלתו, ושעה אחת אחר תפלתו.

קודם תפלתו מניין? — שנאמר "אשרי יושבי ביתך".

לאחר תפלתו מניין? — דכתיב "אך צדיקים יודו לשמך, ישבו ישרים את פניך".

תנו רבנן: הסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם תפלתן ומתפללין שעה אחת, וחוזרין ושוהין שעה אחת לאחר תפלתן,⁽⁴¹⁾ נמצא שכל תפלה ארכה להם שלש שעות, ושלשת התפלות יחד, תשע שעות.

תמיהה הגמרא: וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפלה,⁽⁴²⁾ תורתן היאך

ממדריגתם העליונה, וכ"כ במכתב מאליהו [ח"ג 65].

והגרש"ז אויערבאך ביאר שהיו שוהין לברר את הנידונים שעלו בלבם בעת התפלה, והסירום ממחשבתם מפני שאסור לעיין באמצע התפלה. והרמב"ם [תפלה ד] כתב שכל אדם צריך לשהות גם אחרי התפלה, כדי שלא יראה כאילו תפלתו כמשוי עליו.

42. רבינו יונה דייק מכאן שהיו שוהין שעה שלימה ממש, והטור [צג] כתב "ישהה מעט

40. הרשב"א ביאר שכל הדרשות אינם ביאור פשוטו של מקרא, אלא שרצו לתת רמז לענינים נשגבים בפסוקים העוסקים מעין הענין, וראה דבריו כאן בה רחבה.

41. טעם שהיה קודם התפלה מבואר בטור [צח] "שהיו מתבודדים ומכוונין התפלתן עד שהיו מגיעים קרוב להתפשטות הגשמיות ולהתגברות רוח השכלית, עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה. וראה בדעת חכמה ומוסר [ח"א ק] שאחר התפלה שהו שעה כדי לרדת